

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Семенчук Наталія Олександрівна

УДК 342.92+349.44

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ СПОРИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Запоріжжя – 2024

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Запорізькому національному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України

Коломоєць Тетяна Олександрівна,

Запорізький національний університет,
декан юридичного факультету.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Дубинський Олег Юрійович,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
проректор з науково-педагогічної роботи,
економічних, юридичних та соціальних питань;

кандидат юридичних наук

Брагар Віталій Станіславович,

Миколаївський окружний адміністративний суд,
суддя.

Захист відбудеться «28» лютого 2024 року о «13⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.051.07 Запорізького національного університету за адресою: 69600, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 74, корп. 5, кім. 202-б.

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66-а, корп. 2, кім. 101).

Автореферат розісланий «28» січня 2024 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ш.Н. Гаджиєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сфера містобудування та її нормативно-правова регламентація перебуває в постійному процесі оновлення й упровадження реформаційних змін. Триває діяльність із намагання систематизувати містобудівне законодавство, яке є надзвичайно розгалуженим та складається подекуди з норм, що суперечать одна одній. В умовах розвитку сучасної української держави особливо гостро постає питання залучення іноземних інвестицій у процеси відбудови України, що є неможливим без якісного й ефективного регулювання здійснення містобудівних робіт. Забезпечення формування сприятливого інвестиційного клімату вимагає від держави, по-перше, активізації процесів із систематизації містобудівного законодавства України, що має забезпечити його якість та усунути наявні нормативні колізії правотворення; по-друге, гарантування прав та інтересів учасників ринку надання послуг і робіт у сфері містобудування, зокрема шляхом здійснення функції судового контролю у сфері взаємодії держави та суб'єктів господарювання з питань ліцензування цієї діяльності, застосування заходів відповідальності тощо.

Неналежна якість чинного матеріального та процесуального законодавства призводить до стабілізації тенденції збереження кількісних показників публічно-правових спорів у сфері містобудування, підставами яких є врегулювання питання належності здійснення дозвільно-ліцензійних проваджень, подолання корупційних ризиків у здійсненні робіт із землеустрою як стадії реалізації підготовчих містобудівних робіт, ефективність застосування фінансових (адміністративно-господарських) санкцій до порушників вимог забудови населених пунктів.

Дослідження питань нормативно-правового регулювання процесів урегулювання публічно-управлінських спорів у сфері містобудування здійснювалося представниками сучасної юридичної науки фрагментарно, без реалізації комплексних підходів. Науково-теоретичним підґрунтям дослідження публічно-правових спорів у сфері містобудування є праці вчених у галузі теорії права, адміністративного права та процесу, зокрема роботи О.Ф. Андрійко, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, В.С. Брагара, М.Ю. Віхляєва, О.Ю. Дрозда, О.Ю. Дубинського, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, Є.В. Курінного, Д.В. Лученко, М.І. Смоковича, В.В. Тильчика, А.А. Шарої та інших авторів.

Питання адміністративно-правового регулювання відносин у сфері містобудування вивчали Ю.А. Волкова, Н.Ю. Задирака, Є.О. Легеза, А.В. Матвійчук, І.М. Миронець та інші правники. Окремі питання врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування висвітлено в таких роботах: у монографії «Адміністративно-правове регулювання в сфері містобудування» (2017 р.), підготовленій Ю.О. Легезою, Н.В. Коваленко, О.Б. Ляшком та присвяченій проблемам здійснення сервісної діяльності у сфері містобудування; у дисертаційному дослідженні Є.А. Неборського «Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів містобудування» (2020 р.), де розкрито проблеми формування загальнонаціональної та

регіональної політики з питань забудови населених пунктів; у дисертації О.О. Череміса «Земельне правопорушення у сфері містобудування як підстава юридичної відповідальності» (2021 р.), у якій висвітлюються питання відповідальності забудовників. Однак при цьому достатньої уваги питанням урегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування та встановлення напрямів подолання нормативних колізій у цій сфері не було приділено, що визначає актуальність представленого дисертаційного дослідження, обґрунтовує необхідність досягнення його мети й завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію підготовлено згідно з положеннями Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 р. № 2623-III; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 р., затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942; Концепції розвитку електронної демократії в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р; Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого Постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VII; Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р; Концепції реалізації державної політики з нормативного забезпечення будівництва в Україні на період до 2015 р., схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 р. № 1436-р; Концепції судово-правової реформи в Україні та інших актів. Дисертацію виконано в межах науково-дослідних робіт Запорізького національного університету «Теоретико-методологічні та філософсько-історичні основи розвитку й перспективи реформування державного управління в Україні» (номер державної реєстрації 0113U000589), «Теорія і практика публічного управління й адміністрування в Україні та зарубіжних країнах» (номер державної реєстрації 0116U002645).

Мета та задачі дослідження. *Мета дослідження* полягає в наданні характеристики врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування на основі комплексного аналізу наявних наукових і нормативних джерел задля формування напрямів забезпечення їх якісного й ефективного розгляду та вирішення.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційній роботі необхідно вирішити такі *задачі*:

- описати адміністративно-правове регулювання відносин у сфері містобудування шляхом визначення їхнього сучасного стану, проблем та перспектив урегулювання;
- обґрунтувати сутність поняття та визначити ознаки публічно-правових спорів у сфері містобудування;
- здійснити класифікацію публічно-правових спорів у сфері містобудування;
- визначити способи врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування;

- охарактеризувати суб'єктний склад публічно-правових спорів у сфері містобудування;
- описати строки у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування та сформулювати уявлення про їх систему і класифікацію;
- з'ясувати особливості встановлення критеріїв предметної та територіальної підсудності з урегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування;
- сформулювати авторський підхід до обґрунтування напрямів забезпечення ефективності врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування.

Об'єктом дослідження є суспільні правовідносини, пов'язані з виникненням та врегулюванням публічно-правових спорів у сфері містобудування.

Предметом дослідження є публічно-правові спори у сфері містобудування.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є впровадження системи загальних і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання. Використання засобів і прийомів реалізації діалектичного методу дало змогу обґрунтувати авторський підхід до формування категоріального ряду дослідження, зокрема встановити зміст понять «публічно-правовий спір», «містобудування» тощо (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4, 2.4). Застосування законів формальної логіки стало основою для здійснення характеристики публічно-правових спорів у сфері містобудування, визначення критеріїв їх класифікації та пошуку оптимальних способів і форм їх урегулювання (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4, розділ 2). На підставі реалізації системно-структурного методу та методу моделювання окреслено сучасний стан нормативно-правового регулювання сфери містобудування та вирішення конфліктів, що виникають (підрозділи 1.1, 2.4).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародно-правові акти, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші підзаконні нормативно-правові акти з питань урегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування. Для розроблення пропозицій з удосконалення нормативно-правового регулювання процесу врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування використано законодавство зарубіжних держав, зокрема Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччина, Французької Республіки та інших країн Європи.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України за період 2018–2024 рр., інформація Єдиного державного реєстру судових рішень України, дані з офіційних електронних ресурсів Міністерства фінансів України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та інших органів державної влади й місцевого самоврядування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексних наукових досліджень, присвячених характеристиці врегулювання публічно-

правових спорів у сфері містобудування на основі комплексного аналізу наявних наукових і нормативних джерел задля формування напрямів забезпечення їх якісного й ефективного розгляду та вирішення. Унаслідок дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій і висновків, зокрема:

уперше:

- представлено авторський підхід до визначення сутності розуміння публічно-правових спорів у сфері містобудування як певної суперечності, що виникла між особою, яка виконує функції держави, чи особою – носієм делегованих повноважень та суб'єктом господарювання зі здійснення діяльності з проведення підготовчих, архітектурних, будівельних робіт, робіт у сфері землеустрою, що зумовлює створення перешкод до формування повноцінного життєвого середовища;

- обґрунтовано необхідність здійснення таких заходів: а) реформування системи технічного регулювання в галузі будівництва шляхом гармонізації національних стандартів та національного Технічного регламенту будівельних виробів, будівель і споруд із європейським Регламентом (ЄС) № 305/2011 та з європейськими стандартами; б) розроблення оптимальних процедур підтвердження відповідності об'єкта будівництва; в) упровадження європейських (EN) та міжнародних (ISO) стандартів, зокрема Єврокодів;

- доведено доцільність узгодження містобудівного та земельного законодавства щодо встановлення й зміни цільового призначення земельних ділянок, а також узгодження процедури стратегічної екологічної оцінки з процедурою експертизи проєктів будівництва;

удосконалено:

- наукові підходи до класифікації публічно-правових спорів у сфері містобудування, в основу здійснення якої покладено такий критерій, як зміст дій адміністративного органу, що оскаржуються;

- науково-теоретичні та практичні підходи до розуміння системи класифікації способів з урегулювання спорів у сфері містобудування, де акцентовано на встановленні й нормативному закріпленні допустимості застосування процедури медіації та примирення у процесі врегулювання відносин зі здійснення підготовчих, архітектурних і будівельних робіт;

- науково-теоретичні підходи до періодизації адміністративно-правового регулювання відносин у сфері містобудування, що дало підстави для виділення трьох етапів: 1) 1991–2007 рр. – закладено основи сучасного адміністративно-правового регулювання у сфері містобудування; 2) 2007–2014 рр. – на законодавчому рівні визначено шляхи подолання кризових явищ у сфері містобудування; 3) з 2014 р. й дотепер – зближення правової системи України з правом Європейського Союзу;

набули подальшого розвитку:

- науково-теоретичні та практичні підходи до розуміння строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування, відповідно до яких виділено дві основні групи термінів: строки звернення до адміністративного суду та процесуальні строки;

– науково-теоретичні та практичні підходи до розуміння класифікації строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування за такими критеріями: а) за суб'єктом; б) за способом визначення (закріплення) строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування для учасників; в) залежно від можливості / неможливості поновлення; г) за функціональним призначенням;

– пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про основи містобудування», Закону України «Про охорону культурної спадщини», Земельного кодексу України та інших законодавчих актів стосовно досліджуваної проблеми з використанням сучасної методології юридичної техніки з метою вдосконалення правового регулювання застосування публічно-правових спорів у сфері містобудування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані в таких напрямках:

– *науково-дослідній діяльності* – як основа для подальших наукових досліджень особливостей урегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування в Україні;

– *правотворчій діяльності* – у процесі підготовки пропозицій щодо внесення змін до чинного містобудівного та адміністративно-правового законодавства задля оптимізації врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування в Україні;

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення нормативно-правового регулювання розгляду й вирішення публічно-правових спорів у сфері містобудування в Україні;

– *навчальному процесі* – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Корпоративне право», «Містобудівне право», у процесі підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей та наукових повідомлень.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження, його основні висновки та рекомендації оприлюднені на 3 науково-практичних конференціях, а саме: «Development trends in legal science and education of Ukraine in the context of European integration» (м. Ченстохова, 2023 р.); «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 2023 р.); «Восьмі Таврійські юридичні наукові читання» (м. Київ, 2023 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення в 4 наукових статтях, з яких 3 статті опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, та 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінки, у тому числі основного тексту – 170 сторінок. Список використаних джерел налічує 238 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність вибраної теми дисертації, висвітлено її зв'язок із науковими програмами, планами й темами, проаналізовано загальний стан наукової розробленості проблеми; визначено мету й завдання дослідження, сформульовано його об'єкт і предмет, названо основні методологічні підходи до дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, а також наведено відомості про апробацію і публікацію результатів дослідження, структуру роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правова характеристика публічно-правових спорів у сфері містобудування» складається із чотирьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері містобудування: стан, проблеми, перспективи»* проведено аналіз розвитку законодавства України у сфері містобудування, що дало підстави виділити три його етапи: 1) 1991–2007 рр., коли було закладено основи адміністративно-правового регулювання у сфері містобудування через ухвалення відповідних нормативно-правових актів, які визначили правові, економічні, соціальні й організаційні засади містобудівної діяльності нашої держави, планування та забудову територій, механізм фінансування капітального будівництва з державного бюджету, пріоритети та концептуальні рішення щодо планування й використання території країни, посилення державного контролю за забудовою територій; 2) 2007–2014 рр., коли на законодавчому рівні було визначено шляхи подолання кризових явищ у сфері містобудування; 3) період, що розпочався у 2014 р. та характеризується процесом узгодженого розвитку національного законодавства у сфері містобудування, зближенням правової системи України з правом Європейського Союзу, усуненням наявних між ними суперечностей та формуванням мінімальних правових стандартів шляхом утвердження спільних правових принципів або прийняття окремих правових рішень із метою зближення правових систем.

Визначено, що згідно з положеннями Концепції публічного управління у сфері містобудівної діяльності на 2019–2030 рр. та з огляду на спрямування процесів гармонізації національного законодавства у сфері містобудування на сучасному етапі державна політика у сфері містобудівної діяльності має забезпечувати дотримання високих стандартів проживання, створення ефективних фінансово-економічних, технічних, організаційних і правових механізмів для вдосконалення соціально-економічного та просторового розвитку держави, регіонів і населених пунктів. Управління у сфері містобудівної діяльності вимагає розгляду всієї сукупності питань, пов'язаних із просторовим розвитком і плануванням територій (на національному, регіональному й місцевому рівнях) та будівництвом як наслідком діяльності всіх суб'єктів містобудування (просторового планування).

У підрозділі 1.2 *«Поняття та ознаки публічно-правових спорів у сфері містобудування»* встановлено наявність неоднозначності тлумачення спорів, що виникають за участю органу державної влади чи місцевого самоврядування в так званих міжгалузевих публічно-управлінських спорах, якими за змістом є

спори у сфері містобудування. Визначено, що нормативно-правове регулювання відносин у сфері містобудування є складним та вимагає застосування положень актів цивільно-правового, господарсько-правового, трудового, кримінально-правового, адміністративно-правового, екологічного, земельного, природоресурсного законодавства, що ускладнює розуміння приналежності спорів, які виникають за участю владного суб'єкта в таких відносинах. Публічно-управлінські спори у сфері містобудування віднесено до спорів конкуруючої юрисдикції.

Обґрунтовано, що розуміння містобудування та містобудівної діяльності має виходити з встановленої нормативної конструкції, де запроваджено підхід до встановлення її сутності як певного різновиду господарської діяльності, яка може вимагатися через ліцензування, дотримання національної екологічної безпеки, економічної безпеки, технологічної безпеки тощо.

На підставі узагальнення відомостей про стан здійснення ліцензування містобудівної діяльності, що містяться у спеціальних реєстрах, де розміщуються відомості про визначені ДБН, містобудівні умови, що вживаються для об'єкта, та обмеження з дотриманням відповідності технологіям забудови, а також з огляду на положення містобудівної документації зроблено висновок, що процеси ліцензування господарської діяльності постійно перебувають у стані реформації, спрямованої на спрощення доступу приватних осіб до здійснення тих чи інших робіт, однак при цьому видача ліцензії залишається інструментом контролю за дотриманням безпеки окремих видів суспільних процесів, а також створення умов дотримання балансу як інтересів держави, соціуму, так і інтересів інвесторів, без участі яких є неможливим розвиток будівельної галузі країни.

З огляду на необхідність досягнення мети здійснення містобудівної діяльності, що полягає в забезпеченні формування повноцінного життєвого середовища, обґрунтовано, що в основу врегулювання публічно-правового спору має покладатися дотримання вимог формування такого сприятливого для забезпечення фізичного існування людини середовища, а також створення умов для її повноцінного соціального буття, що має відповідати інтересам соціальної спільноти чи територіальної громади.

Визначено, що під публічно-правовим спором у сфері містобудування розуміється певна суперечність, що виникла між особою, яка виконує функції держави, чи особою – носієм делегованих повноважень та суб'єктом господарювання зі здійснення діяльності з проведення підготовчих, архітектурних, будівельних робіт, робіт у сфері землеустрою, що спричинює створення перешкод до формування повноцінного життєвого середовища.

У підрозділі 1.3 «Класифікація публічно-правових спорів у сфері містобудування» надано розгорнуту класифікацію публічно-правових спорів у сфері містобудування. Відповідно до Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ до публічно-правових спорів у сфері містобудування віднесено справи у сфері містобудування, архітектурної діяльності (109010000); справи у сфері землеустрою, державної експертизи землевпорядної документації, регулювання земельних відносин, зокрема з питань здійснення

публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками (109020100); справи щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності (109030000); справи у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, зокрема прав на земельні ділянки (109040000).

Встановлено, що спори у сфері містобудування є суміжними з такими категоріями спорів, як справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки й публічної фінансової політики, зокрема щодо організації господарської діяльності (108010000), де виокремлюються справи з державної реєстрації юридичних осіб (108010100), та справи з урегулювання спорів щодо дозвільної системи у сфері господарської діяльності, ліцензування видів господарської діяльності, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, розроблення й застосування національних стандартів, технічних регламентів і процедур оцінки відповідності.

Обґрунтовано, що в порядку адміністративного судочинства мають вирішуватися спори, які виникають у сфері містобудування та пов'язані зі здійсненням ліцензування будівельної діяльності, державної реєстрації суб'єкта господарювання, застосуванням заходів адміністративно-господарських стягнень та здійсненням інших функцій із державного архітектурно-будівельного контролю, а також з урегулюванням питань оподаткування господарської діяльності.

Здійснено класифікацію публічно-правових спорів у сфері містобудування відповідно до змісту дій адміністративного органу, що оскаржуються. За цим критерієм виокремлено спори, пов'язані з відмовою у видачі ліцензії (дозволу); спори, пов'язані з анулюванням ліцензій (дозволу); спори, пов'язані з встановленням відповідності вимог правомірності дотримання здійснення державного архітектурно-будівельного контролю; спори змішаного характеру, де поєднується декілька видів порушень.

Зроблено висновок, що в основу розмежування спорів, які виникають у сфері містобудування, має покладатися насамперед зміст інтересу, встановлення його публічно-правового чи приватноправового характеру. Визначено, що до специфічних ознак господарських правовідносин, що відрізняють їх від інших відносин, належить поєднання в них майнових та особистих інтересів, управлінських і приватних функцій регулювання. Підкреслено, що в порядку адміністративного судочинства мають вирішуватися такі спори у сфері містобудування, у яких переважає реалізація управлінської функції та домінує публічний інтерес.

Аргументовано, що організаційно-господарськими відносинами у сфері містобудування є відносини, у яких реалізується взаємодія учасників господарської діяльності та органів державної влади й місцевого самоврядування у встановленні змісту набуття спеціальних прав на використання земельних ресурсів для забудови, встановлення права власності

на об'єкт будівництва та інших видів організації взаємодії задля забезпечення ефективності здійснення господарської діяльності.

У підрозділі 1.4 «Способи врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування» визначено відмінність організаційно-управлінських відносин у сфері господарювання від публічно-управлінських відносин, яка полягає в тому, що підставами їх виникнення можуть бути як договірні відносини, так і позадоговірні відносини, що виникають між адміністративним органом та підприємством.

Здійснено класифікацію способів урегулювання спорів у сфері містобудування за такими критеріями: а) суб'єктним складом (спори за участю державних і позадержавних органів та учасників правовідносин); б) методом урегулювання спору (примирювальні (компромісні) процедури, правовстановлювальні, правовідновлювальні, змішані процедури); в) процедурою врегулювання (спори, урегулювання яких відбувається у формі переговорів (negotiation); спори, урегулювання яких відбувається у формі посередництва (mediation); спори, урегулювання яких відбувається у формі арбітражу (arbitration); спори, урегулювання яких відбувається із застосуванням комбінаторних процедур).

Окрему увагу приділено проблемі застосування медіації як переговорної процедури врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування. Виділено такі види медіації, як приватна й державна, юрисдикційна та позаюрисдикційна, компромісна й примирювальна, імперативна та диспозитивна. Встановлено, що в Законі України «Про медіацію» не вирішена проблема визначення критеріїв медіабельності публічно-правових спорів, зокрема й у сфері містобудування.

Визначено, що застосування примирювальних процедур з урегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування розуміється як вирішення конфлікту за допомогою взаємних поступок та узгодження сторін, що може включати в себе повне або часткове врегулювання суперечок чи непорозумінь шляхом пошуку компромісів, узгодження умов або взаємних поступок. Підкреслено, що важливою частиною примирення в адміністративному судочинстві є визнання інтересів обох сторін, а також готовність знаходити рішення, яке враховувало би потреби всіх учасників.

Наголошено на тому, що головною особливістю судового розгляду публічно-правового спору, яка відрізняє його від альтернативних процедур урегулювання (зокрема, медіації), є відсутність у суду функціонального обов'язку сприяти досягненню порозуміння між сторонами. Аргументовано, що функція судового контролю полягає в пошуку нормативного рішення конфлікту, проте не в пошуку рішення, що задовольнить інтереси всіх учасників публічно-правового спору.

Визначено, що критеріями медіабельності публічно-правових спорів у сфері містобудування є легітимність, спеціальний склад суб'єктних відносин, добровільність примирення та переговорів, дієвість примирення й переговорів, наявність взаємодії учасників спору, бажаність пошуку порозуміння між учасниками спору, прагнення конфіденційності, баланс інтересів сторін.

Зроблено висновок, що медіабельними є публічно-правові спори у сфері містобудування, предметом оскарження в яких є адміністративні акти індивідуальної дії, де публічний інтерес є опосередкованим об'єктом захисту. До таких спорів віднесено спори щодо виділення земельної ділянки для забудови; спори, пов'язані з вилученням земельної ділянки через суспільну необхідність чи суспільні потреби, якщо сторонами буде досягнуто згоди щодо компенсації такого вилучення або пошуку альтернативної земельної ділянки для забудови, що задовольнить обох; спори щодо порушення вимог стосовно дотримання законодавства про застосування адміністративно-господарських санкцій, де виконання приписів владного суб'єкта може розглядатися як підстава для примирення сторін. Натомість немедіабельними визначено спори, пов'язані зі здійсненням дозвольно-ліцензійного провадження, та податкові спори.

Розділ 2 «Публічно-правові спори у сфері містобудування: правозастосовний та праксеологічний аспекти» складається із чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Суб'єктний склад публічно-правових спорів у сфері містобудування» на підставі проведеного аналізу визначено, що суб'єктний склад публічно-правового спору у сфері містобудування характеризується різним інституційним наповненням. Встановлено, що суб'єкт владних повноважень є стороною публічно-правового спору у сфері містобудування та бере участь у публічно-правових відносинах. З'ясовано, що однією з основних ознак щодо визначення способів вирішення публічно-правових спорів у сфері містобудування є статус суб'єкта владних повноважень. Констатовано, що законодавець визначив суб'єктний складник як орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їх посадову чи службову особу або іншого суб'єкта, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства у сфері містобудування, зокрема й на виконання делегованих повноважень. Зроблено висновок, що публічно-правові спори у сфері містобудування можуть виникати також у внутрішньоорганізаційній діяльності органів публічної влади, стосуватися як компетенції публічної інституції, так і компетенцій публічних службовців.

Визначено суб'єктний складник публічно-правових спорів у сфері містобудування. На підставі аналізу нормативно-правової основи суб'єктів владних повноважень як однієї зі сторін публічно-правових спорів у сфері містобудування з'ясовано, що суб'єктами владних повноважень, які можуть бути стороною публічно-правових спорів у сфері містобудування, є Державна інспекція архітектури та містобудування України, а також публічні службовці (посадові особи), наділені відповідними компетенціями. Проаналізовано компетенцію прокурорів як суб'єктів у розгляді публічно-правових спорів у сфері містобудування. Виявлено, що прокурор не може вважатися альтернативним суб'єктом звернення до суду та замінювати належного суб'єкта владних повноважень, який може захищати інтереси держави та має таку компетенцію у сфері містобудування.

На підставі проведеного аналізу визначено окремі особливості та недоліки інституційного і статусного характеру у формуванні суб'єктного складу правовідносин у публічно-правових спорах у сфері містобудування. До особливостей адміністративного процесуального статусу Державної інспекції архітектури та містобудування України (залежно від набуття правового статусу сторони чи третьої особи) віднесено те, що цей суб'єкт владних повноважень набуває різного спеціального адміністративного процесуального статусу учасника адміністративного судочинства під час розгляду публічно-правових спорів у сфері містобудування. Визначено, що первинною характеристикою Державної інспекції архітектури та містобудування України як сторони під час розгляду публічно-правових спорів у сфері містобудування буде її позиціонування як суб'єкта владних повноважень.

У підрозділі 2.2 «Строки у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування» встановлено значення процесуальних строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування, яке полягає в тому, що вони (строки) систематизують і стабілізують адміністративний процес (розгляд і вирішення адміністративної справи), забезпечують поступальність розгляду й вирішення адміністративної справи; забезпечують стрімкість та оперативність розгляду й вирішення адміністративної справи адміністративним судом; запобігають зловживанню процесуальними правами, зволіканню з розглядом і вирішенням адміністративної справи; сприяють вчасному й повноцінному відновленню, захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів; дисциплінують учасників адміністративної справи, їх представників, органи та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, адміністративний суд; забезпечують оперативність ухвалення законного та обґрунтованого судового рішення.

Строки у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування поділено на дві основні групи: 1) строки звернення до адміністративного суду – тривалість у часі, упродовж якої фізична (юридична) особа, суб'єкт владних повноважень може (має право) звернутися з позовом до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів (ст. 122 Кодексу адміністративного судочинства України); 2) процесуальні строки – встановлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії (ч. 1 ст. 118 Кодексу адміністративного судочинства України).

На підставі аналізу норм Кодексу адміністративного судочинства України сформовано широкий підхід до класифікації строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування за такими критеріями: а) за суб'єктом, для якого встановлено відповідний строк у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування; б) за способом визначення (закріплення) для учасників строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування (строки, визначені законом, та строки, визначені судом); в) залежно від можливості / неможливості поновлення (відносні (ті, що підлягають поновленню) та абсолютні (ті, що не підлягають поновленню) строки); г) за функціональним призначенням (загальні та спеціальні строки).

Відповідно до встановлених нормами Кодексу адміністративного судочинства України правил обчислення процесуальних строків виокремлено загальні та спеціальні правила обчислення процесуального строку. При цьому загальні правила обчислення процесуального строку закріплені у ст. 120 Кодексу адміністративного судочинства України, зокрема: 1) перебіг процесуального строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язаний його початок; 2) строк, що визначається роками, закінчується у відповідний місяць і день останнього року цього строку; 3) строк, що визначається місяцями, закінчується у відповідний день останнього місяця цього строку; 4) якщо закінчення строку, що визначається місяцями, припадає на такий місяць, у якому відповідного дня немає, строк закінчується в останній день цього місяця; 5) останнім днем строку, який закінчується вказівкою на певний день, вважається цей день; 6) якщо закінчення строку припадає на вихідний, святковий чи інший неробочий день, останнім днем строку є перший після нього робочий день; 7) перебіг строку, закінчення якого пов'язане з подією, що має неминуче настати, закінчується наступного дня після настання події; 8) останній день строку триває до 24:00 години, проте якщо в цей строк потрібно було вчинити процесуальну дію в суді, де робочий час закінчується раніше, строк закінчується в момент закінчення цього часу.

У підрозділі 2.3 *«Предметна й територіальна підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування»* визначено зміст територіальної підсудності публічно-правових спорів у сфері містобудування через такі складники: а) загальну підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування, що встановлюється як загальне правило та застосовується, коли вона не доповнена або не змінена іншим видом територіальної підсудності (ст. 26 Кодексу адміністративного судочинства України); б) альтернативну підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування, що є підсудністю за вибором позивача (ст. 25 Кодексу адміністративного судочинства України); в) особливу підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування, яка полягає у специфіці суб'єктного складу сторін у публічно-правовому спорі у сфері містобудування (ст. 28 Кодексу адміністративного судочинства України); г) виключну підсудність публічно-правового спору у сфері містобудування, яка полягає у встановленні процесуальним законом тільки одного конкретного суду, який може розглядати певну категорію справ.

Встановлено, що предметна підсудність розмежовує компетенцію адміністративних судів у процесі вирішення публічно-правового спору у сфері містобудування за першою інстанцією. Зроблено висновок, що виокремлення предметної підсудності є особливістю адміністративного судочинства, на відміну від судів загальної юрисдикції, де всі справи в першій інстанції розглядаються місцевими судами, а тому потреби у предметному розмежуванні немає.

У підрозділі 2.4 «Напрями оптимізації ефективності розгляду та вирішення публічно-правових спорів у сфері містобудування» констатовано, що пошук напрямів посилення ефективності врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування вимагає звернення дослідницької уваги на визначення оптимізації кількісних і якісних показників здійснення будівельних робіт. Встановлено, що досягнення ефективності врегулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування має розумітися як визначення раціонального й результативного їх розгляду та вирішення, що дасть змогу не лише визначити зміст правового конфлікту, а й застосувати найбільш доцільний і збалансований засіб впливу на учасників справи.

Обґрунтовано, що пошук напрямів забезпечення ефективності у сфері розгляду та вирішення публічно-правових спорів щодо регулювання містобудівної діяльності означає встановлення як напрямів зменшення їх кількісних показників, так і напрямів закріплення якісних підходів до їх урегулювання.

Наголошено на тому, що забезпечення оптимізації регулювання містобудівних відносин має здійснюватися через спрощення доступу до такої діяльності, однак при цьому вимагається створення дієвих механізмів державного контролю та юридичної відповідальності.

Зроблено висновок, що наявність значної кількості спорів загалом та у сфері публічно-управлінських правовідносин із регулювання містобудування зокрема свідчить насамперед про наявність нормативних положень чинного законодавства, дотримання яких супроводжується спротивом суспільства, окремих суб'єктів господарювання та інвесторів, а також створює перешкоди на шляху розвитку цієї галузі економіки.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що виявляється у здійсненні характеристики процесу регулювання публічно-правових спорів у сфері містобудування на основі комплексного аналізу наявних наукових і нормативних джерел задля формування напрямів забезпечення їх якісного й ефективного розгляду та вирішення. За результатами дисертаційного дослідження сформульовано такі основні висновки:

1. Проведений аналіз адміністративно-правового регулювання відносин у сфері містобудування дав підстави виділити три етапи його розвитку, зокрема: 1) 1991–2007 рр., коли було закладено основи сучасного адміністративно-правового регулювання у сфері містобудування через ухвалення відповідних нормативно-правових актів, які визначили правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності нашої держави, планування й забудову територій, механізм фінансування капітального будівництва з державного бюджету, пріоритети та концептуальні рішення щодо планування й використання території країни, посилення державного контролю за забудовою територій; 2) 2007–2014 рр., коли на законодавчому рівні було визначено шляхи

подолання кризових явищ у сфері містобудування; 3) етап, що розпочався у 2014 р. та характеризується процесом узгодженого розвитку національного законодавства у сфері містобудування, зближенням правової системи України з правом Європейського Союзу, усуненням наявних між ними суперечностей, формуванням оптимальних правових стандартів шляхом утвердження спільних правових принципів або прийняття окремих правових рішень із метою зближення правових систем.

Вказано на те, що у процесі гармонізації національного законодавства у сфері містобудування на сучасному етапі державна політика у сфері містобудівної діяльності має бути спрямована на забезпечення високих (європейських) стандартів проживання, створення ефективних фінансово-економічних, технічних, організаційних і правових механізмів для вдосконалення соціально-економічного та просторового розвитку держави, регіонів і населених пунктів.

2. З огляду на необхідність досягнення мети здійснення містобудівної діяльності, що полягає в забезпеченні формування повноцінного життєвого середовища, обґрунтовано, що в основу врегулювання публічно-правового спору має покладатися дотримання вимог формування такого сприятливого для забезпечення фізичного існування людини середовища, а також створення умов для її повноцінного соціального буття, що має відповідати інтересам соціальної спільноти чи територіальної громади.

3. Зроблено висновок, що в основу розмежування спорів, які виникають у сфері містобудування, має покладатися насамперед зміст інтересу, встановлення його публічно-правового чи приватноправового характеру. Аргументовано, що організаційно-господарськими відносинами у сфері містобудування є відносини, у яких реалізується взаємодія учасників господарської діяльності та органів державної влади й місцевого самоврядування щодо встановлення змісту набуття спеціальних прав на використання земельних ресурсів для забудови, встановлення права власності на об'єкт будівництва та інших видів організації взаємодії задля забезпечення ефективності здійснення господарської діяльності.

Визначено відмінність організаційно-управлінських відносин у сфері господарювання від публічно-управлінських відносин, яка полягає в тому, що підставами їх виникнення можуть бути як договірні відносини, так і позадоговірні відносини, що виникають між адміністративним органом та підприємством. Аргументовано, що публічно-управлінські відносини у сфері містобудування регулюються адміністративно-правовими засобами впливу, тоді як організаційно-управлінські відносини у сфері містобудування належать до господарсько-правового регулювання.

4. Визначено критерії класифікації способів урегулювання спорів у сфері містобудування, зокрема: а) за суб'єктним складом (спори за участю державних і позадержавних органів та учасників правовідносин); б) за методом урегулювання спору (примирювальні (компромісні) процедури, правовстановлювальні, правовідновлювальні, змішані процедури); в) за процедурою врегулювання (спори, урегулювання яких відбувається у формі

переговорів (negotiation); спори, урегулювання яких відбувається у формі посередництва (mediation); спори, урегулювання яких відбувається у формі арбітражу (arbitration); спори, урегулювання яких відбувається із застосуванням комбінаторних процедур).

5. Встановлено, що суб'єктний склад публічно-правових спорів у сфері містобудування характеризується різним інституційним наповненням. Так, суб'єкт владних повноважень є стороною публічно-правового спору у сфері містобудування та бере участь у публічно-правових відносинах. Однією з основних ознак щодо визначення способів вирішення публічно-правових спорів у сфері містобудування є статус суб'єкта владних повноважень. Законодавець визначив суб'єктний складник як орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їх посадову чи службову особу або іншого суб'єкта, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства у сфері містобудування, зокрема й на виконання делегованих повноважень. Визначено, що публічно-правові спори у сфері містобудування можуть виникати, зокрема, у внутрішньоорганізаційній діяльності органів публічної влади, стосуватися як компетенції публічної інституції, так і компетенцій публічних службовців. Аналіз нормативно-правової основи суб'єктів владних повноважень як однієї зі сторін публічно-правових спорів у сфері містобудування показав, що до суб'єктів владних повноважень, які можуть бути стороною публічно-правових спорів у сфері містобудування, належать Державна інспекція архітектури та містобудування України, а також публічні службовці (посадові особи) інших органів державної влади, наділені відповідними компетенціями, зокрема й прокурори.

6. Обґрунтовано, що значимість дотримання строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування не можна недооцінювати, оскільки вони виконують такі функції: 1) дисциплінують учасників адміністративної справи, їх представників, органи та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, адміністративний суд; 2) забезпечують стрімкість адміністративного процесу, розгляду та вирішення адміністративної справи; 3) гарантують якнайшвидший захист і відновлення суб'єктивних прав, свобод, інтересів; 4) забезпечують оперативність ухвалення законного й обґрунтованого судового рішення; 5) дають змогу надати оцінку вчасності звернення з позовом до адміністративного суду фізичних і юридичних осіб, а також суб'єктів владних повноважень.

Визначено, що строки у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування поділено на дві основні групи: а) строки звернення до адміністративного суду – тривалість у часі, упродовж якої фізична (юридична) особа, суб'єкт владних повноважень може (має право) звернутися з позовом до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів; б) процесуальні строки – встановлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії.

Сформовано широкий підхід до класифікації строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування за такими критеріями: а) за суб'єктом, для якого встановлено відповідний строк у процедурі публічно-правових спорів

у сфері містобудування; б) за способом визначення (закріплення) для учасників строків у процедурі публічно-правових спорів у сфері містобудування (строки, визначені законом, та строки, визначені судом); в) залежно від можливості / неможливості поновлення (відносні (ті, що підлягають поновленню) та абсолютні (ті, що не підлягають поновленню) строки); г) за функціональним призначенням (загальні та спеціальні строки).

7. Констатовано, що територіальна підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування виглядає так: а) загальна підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування, що встановлюється як загальне правило та застосовується, коли вона не доповнена або не змінена іншим видом територіальної підсудності; б) альтернативна підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування – підсудність за вибором позивача; в) особлива підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування, яка полягає у специфіці суб'єктного складу сторін у публічно-правовому спорі у сфері містобудування; г) виключна підсудність публічно-правового спору у сфері містобудування, яка полягає у встановленні процесуальним законом тільки одного конкретного суду, який може розглядати певну категорію справ. Встановлено, що в адміністративному судочинстві через розподіл функцій судів першої інстанції між різними місцевими судами, а також різними ланками адміністративних судів правила предметної підсудності мають необхідний характер.

8. З метою забезпечення ефективного регулювання публічно-управлінських відносин у сфері містобудування та задля впровадження дієвої державної і регіональної політики із залучення інвестицій на відбудову України обґрунтовано доцільність внесення нормативно-правових змін до чинного законодавства. Зокрема, запропоновано:

а) визначити в Законі України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 р. № 2780-XII спеціальний порядок урегулювання публічно-правових спорів шляхом медіації та здійснити нормативне встановлення критеріїв медіабельності спорів у сфері містобудування;

б) внести до ст. ст. 18–21 Земельного кодексу України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III такі зміни й доповнення, які запровадять залежність землекористування не від визначення цільового призначення земельної ділянки чи іншого природного ресурсу, а від затвердженого плану забудови населеного пункту;

в) закріпити в Законі України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. № 1805-III підстави для застосування субсидіарної відповідальності виконавців будівельних робіт задля підвищення рівня соціальної відповідальності учасників відносин, де об'єктом є спеціальний об'єкт будівництва та реконструкції – історико-культурний об'єкт української спадщини;

г) закріпити в Порядку проведення інвентаризації земель, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 р. № 476, особливості здійснення адміністративної процедури з інвентаризації земель та встановити імператив щодо розроблення технічної документації із

землеустрою, що має виконуватися органом місцевого самоврядування чи місцевим органом виконавчої влади.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Семенчук Н.О. Державна інспекція архітектури та містобудування України як учасник адміністративних спорів у сфері містобудування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 415–418.
2. Семенчук Н.О. Суб'єктний склад публічно-правових спорів у сфері містобудування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 166–172.
3. Семенчук Н.О. Суб'єкт владних повноважень як учасник публічно-правових спорів у сфері містобудування: практика правозастосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2023. № 64. С. 52–55.
4. Семенчук Н.О. Виконання судових рішень у публічно-правових спорах у сфері містобудування. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2023. № 6(58). Р. 187–190.
5. Семенчук Н.О. Предметна і територіальна підсудність публічно-правових спорів у сфері містобудування. *Proceedings of the International Scientific Conference “Development trends in legal science and education of Ukraine in the context of European integration”*, Cześćochowa (Republic of Poland), November 1–2, 2023. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. Р. 31–35.
6. Семенчук Н.О. Судова практика щодо розуміння поняття «публічно-правовий спір». *Юридичні науки: проблеми та перспективи*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 345–347.
7. Семенчук Н.О. Поняття «публічно-правовий спір у сфері містобудування». *Восьмі Таврійські юридичні наукові читання*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16–17 червня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 234–236.

АНОТАЦІЇ

Семенчук Н.О. Публічно-правові спори у сфері містобудування. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2024.

У роботі надано характеристику публічно-правових спорів у сфері містобудування. Встановлено, що сфера містобудування та її нормативно-правова регламентація перебуває в постійному процесі оновлення й впровадження реформаційних змін. Триває діяльність із намагання систематизувати містобудівне законодавство, яке є надзвичайно розгалуженим

та складається подекуди з норм, що суперечать одна одній. В умовах розвитку сучасної української держави особливо гостро постає питання залучення іноземних інвестицій у процеси відбудови України, що є неможливим без якісного й ефективного регулювання здійснення містобудівних робіт. Забезпечення формування сприятливого інвестиційного клімату вимагає від держави, по-перше, активізації процесів із систематизації містобудівного законодавства України, що має забезпечити його якість та усунути наявні нормативні колізії правотворення; по-друге, гарантування прав та інтересів учасників ринку надання послуг і робіт у сфері містобудування, зокрема шляхом здійснення функції судового контролю у сфері взаємодії держави та суб'єктів господарювання з питань ліцензування цієї діяльності, застосування заходів відповідальності тощо.

Визначено, що неналежна якість чинного матеріального та процесуального законодавства призводить до стабілізації тенденції збереження кількісних показників публічно-правових спорів у сфері містобудування, підставами яких є врегулювання питання належності здійснення дозвільно-ліцензійних проваджень, подолання корупційних ризиків у здійсненні робіт із землеустрою як стадії реалізації підготовчих містобудівних робіт, ефективність застосування фінансових (адміністративно-господарських) санкцій до порушників вимог забудови населених пунктів.

Наголошено на тому, що забезпечення оптимізації регулювання містобудівних відносин має здійснюватися через спрощення доступу до такої діяльності, однак при цьому вимагається створення дієвих механізмів державного контролю та юридичної відповідальності.

Зроблено висновок, що наявність значної кількості спорів загалом та у сфері публічно-управлінських правовідносин із регуляції містобудування зокрема свідчить насамперед про наявність нормативних положень чинного законодавства, дотримання яких супроводжується спротивом суспільства, окремих суб'єктів господарювання та інвесторів, а також створює перешкоди на шляху розвитку цієї галузі економіки.

Ключові слова: адміністративна справа, адміністративне судочинство, містобудування, публічне адміністрування, публічно-правовий спір.

Semenchuk N.O. Public-legal disputes in the field of urban planning. – Manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Juridical Sciences in specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, 2024.

The paper describes public law disputes in the field of urban planning. It is indicated that the sphere of urban planning and its legal regulation is in constant processes of renewal and implementation of reformation changes. There is an ongoing effort to systematize urban planning legislation, which is extremely extensive and sometimes consists of norms that contradict each other. In the context of the development of the modern Ukrainian state, the issue of attracting foreign investment in the processes of reconstruction of Ukraine is especially acute, which is

impossible without high-quality and effective regulation of urban planning works. Ensuring the formation of a favorable investment climate requires the state to: intensification of processes on systematization of urban planning legislation of Ukraine, which should ensure its quality and eliminate existing regulatory conflicts of law-making; guaranteeing the rights and interests of market participants for the provision of services and works in the field of urban development, including by exercising the function of judicial control in the field of interaction between the state and business entities on licensing of such activities, application of liability measures, etc.

Inadequate quality of the current substantive and procedural legislation leads to stabilization of the trend of accumulation of quantitative indicators of public law disputes in the field of urban planning, the grounds of which remain: settlement of the issue of the appropriateness of permitting and licensing proceedings; overcoming corruption risks in the implementation of land management works as a stage in the implementation of preparatory urban planning works; effectiveness of application of financial (administrative and economic) sanctions to violators of the requirements for the development of settlements.

On the basis of the carried-out analysis, certain features and shortcomings of institutional and status nature in the formation of the subjective composition of legal relations in public law disputes in the field of urban planning are determined. As for the peculiarities of the administrative procedural status of the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning of Ukraine depending on the acquisition of the legal status of a party or a third party, it is indicated that this subject of power acquires a different special administrative procedural status of a participant in administrative proceedings during the consideration of public law disputes in the field of urban planning. The primary characteristic of the State Inspectorate of Architecture and Urban Planning of Ukraine when considering public law disputes in the field of urban planning as a party will be its positioning as a subject of authority.

It is substantiated that the search for directions to ensure efficiency in the sphere of consideration and resolution of public law disputes regarding the regulation of urban planning activities means the establishment of directions for both reducing their quantitative indicators and consolidating qualitative approaches to their settlement.

It is emphasized that ensuring the optimization of the regulation of urban planning relations should be carried out through simplification of access to such activities, but at the same time the creation of effective mechanisms of state control and legal responsibility is required.

It is concluded that the presence of a significant number of disputes in general, and in particular, in the sphere of public administrative legal relations on the regulation of urban planning, testifies, first of all, to the presence of normative provisions of the current legislation, the observance of which meets the resistance of society, individual business entities and investors and creates obstacles to the development of such a sector of the economy.

Key words: *administrative case, administrative proceedings, public administration, public law dispute, urban planning.*

Підписано до друку 27.01.2024. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1095.
Видавництво і друкарня – Видавництво «Юридика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@juridica.od.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7653 від 18.08.2022 р.